

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS
MILJØVERNAVDELINGEN

Forvaltningsplan for Blylagsdammen og Kvistemyrdammen dyrefredningsområder på Nesodden

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

Miljøvern avdelingen

Postboks 8111, Dep. 0032 OSLO

Telefon 22 00 35 00 – E-post: postmottak@fmoa.no

Rapport

Tittel:

Forvaltningsplan for Blylagsdammen og Kvistemyrdammen
dyrefredningsområder på Nesodden

Rapport nr.:

3/2010

Dato:

17.09.2010

Forfatter(e):

Kim Abel, Biofokus

Antall sider:

84 + vedlegg

Prosjektansvarlig:

Pernille Botzet

ISBN: 978-82-7473-203-2

Prosjektleder:

Jon A. Markussen

ISSN: 0802-582

Sammendrag:

BioFokus har på oppdrag fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus utarbeidet skjøtselsplaner for Blylagsdammen og Kvistemyrdammen dyrefredningsområder i Nesodden kommune. Denne rapporten fra Fylkesmannens miljøvern avdeling samler de to skjøtselsplanene i en forvaltningsplan.

Blylagsdammen og Kvistemyrdammen ble vernet som dyrefredningsområder 27. juni 2008 som en del av verneplanen for Indre Oslofjord. Formålet med vernet av dammene er ”å bevare sjeldne og truede amfibier som stor og liten salamander og spissnutet frosk, samt sjeldne insekter, og artenes livsmiljø”. De nevnte amfibiene står alle oppført i Norsk rødliste, og flere rødlistede insekter er også knyttet til verneområdene.

Målsetningen med forvaltningsplanen er å gi retningslinjer for balansert skjøtsel som skaper et variert landskapsbilde og gode forhold for det biologiske mangfoldet. Verneområdene er inndelt i skjøtselssoner. For hver skjøtselssone beskrives naturverdier, målsetning, trusler og tiltak i prioritert rekkefølge. Tiltakene er knyttet til skjøtsel, vannkvalitet og overvåkning.

Emneord:

Forvaltningsplan, amfibier, Blylagsdammen, Kvistemyrdammen

Referanse:

Fylkesmannen i Oslo og Akershus, 2010. Forvaltningsplan for Blylagsdammen og Kvistemyrdammen dyrefredningsområder på Nesodden. Rapport 3/2010.

Forsidebilde: Blylagsdammen. Foto: Jon A. Markussen

Baksidebilder: Detaljer fra Kvistemyrdammen. Foto: Jon A. Markussen

Forord

Kvistemyrdammen og Blylagsdammen ble vernet som dyrefredningsområder ved kongelig resolusjon 27. juni 2008 som en del av verneplanen for Indre Oslofjord. Formålet med vernet er å bevare sjeldne og truede amfibier samt sjeldne insekter, og artenes livsmiljø. Begge dammene er leveområde for stor og liten salamander og spissnutet frosk, som alle står oppført i Norsk Rødliste (2006).

Det rike dyrelivet i og rundt dammer er sårbart, blant annet for forurensning og vannstandsreduksjon. Amfibier og insekter er dessuten avhengige av en hensiktsmessig skjøtsel av vannkantvegetasjonen for at leveområdene deres skal opprettholdes. Verneforskriftens § 7 åpner for at det kan utarbeides forvaltningsplaner for Kvistemyrdammen og Blylagsdammen som skal gi nærmere retningslinjer for skjøtsel og bruk i verneområdet.

Forvaltningsplanene er utarbeidet av BioFokus ved Kim Abel på oppdrag av Fylkesmannen i Oslo og Akershus, som er forvaltningsmyndighet for verneområdet. Feltarbeidet har vært gjennomført av Kjell Magne Olsen og Kim Abel.

Kjell Tore Hansen, Jon A. Markussen og Pernille Botzet har vært Fylkesmannens prosjektansvarlige. Kjell Sandaas (Naturfaglige konsulenttjenester) har gitt innspill til planene.

Fylkesmannen håper at forvaltningsplanene vil bidra til et godt samarbeid mellom forvaltningsmyndighet, grunneiere og andre berørte parter for å ivareta verneverdiene i Kvistemyrdammen og Blylagsdammen.

Oslo, 17. september 2010

Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Postboks 8111 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Tordenskiolds gt 12
Telefon: 22 00 35 00, Telefaks: 22 00 36 58
E-post: postmottak@fmoa.no
www.fylkesmannen.no/OsloogAkershus

Skjøtselsplan for dyrefredningsområdet Kvistemyrdammen i Nesodden kommune

Kim Abel

BioFokus-rapport 2007-21

Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Miljøvernavdelingen

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus utarbeidet en skjøtselsplan for dyrefredningsområdet Kvistemyrdammen. I dammen er det registrert flere sjeldne amfibier og invertebrater. Skjøtselsplanen viser at de største utfordringene ligger i fortsatt å holde områdene rundt dammen åpne. En aktiv skjøtsel av området er nødvendig for å opprettholde verneverdiene.

Nøkkelord

Kvistemyrdammen
Nesodden
Dam
Stor salamander
Liten salamander
Spissnutefrosk
Invertebrater
Røddlistearter
Dyrefredning
Skjøtsel

Omslag

FORSIDEBILDE
Kim Abel

LAYOUT
Blindheim Grafisk

ISSN: 1504-6370

ISBN: 978-82-8209-029-2

Biofokus-rapport 2007-21

Tittel

Skjøtselsplan for dyrefredningsområdet Kvistemyrdammen i Nesodden kommune.

Forfatter

Kim Abel

Dato

20.12.2007

Antall sider

24 sider inkl. vedlegg

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder denne rapporten "levende" linker.

Oppdragsgiver

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.

Andre BioFokus rapporter kan lastes ned fra:

<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

Telefon 2295 8598

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Forord

Kvistemyrdammen ble vernet som dyrefredningsområde ved kongelig resolusjon 27. juni 2008 som en del av verneplanen for Indre Oslofjord. Formålet med vernet er å bevare sjeldne og truede amfibier samt sjeldne insekter, og artenes livsmiljø. Dammen er leveområde for stor og liten salamander og spissnutet frosk, som alle står oppført i Norsk Rødliste (2006).

Det rike dyrelivet i og rundt dammer er sårbart, blant annet for forurensning og vannstandsreduksjon. Amfibier og insekter er dessuten avhengige av en hensiktsmessig skjøtsel av vannkantvegetasjonen for at leveområdene deres skal opprettholdes. Verneforskriftens § 7 åpner for at det kan utarbeides en forvaltningsplan for Kvistemyrdammen som skal gi nærmere retningslinjer for skjøtsel og bruk i verneområdet.

Forvaltningsplanen er utarbeidet av BioFokus ved Kim Abel på oppdrag av Fylkesmannen i Oslo og Akershus, som er forvaltningsmyndighet for verneområdet. Feltarbeidet har vært gjennomført av Kjell Magne Olsen og Kim Abel. Kjell Tore Hansen og Pernille Botzet har vært Fylkesmannens prosjektansvarlige. Kjell Sandaas (Naturfaglige konsulenttjenester) og Jon A. Markussen (Fylkesmannens miljøvernavdeling) har gitt innspill til planen.

Fylkesmannen håper at denne planen vil bidra til et godt samarbeid mellom forvaltningsmyndighet, grunneiere og andre berørte parter for å ivareta verneverdiene i Kvistemyrdammen.

Oslo, juli 2008

Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Bilde 1: Kvistemyrdammen i Nesodden kommune.

Sammenheng

BioFokus har på oppdrag fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus utarbeidet en skjøtselsplan for dyrefredningsområdet Kvistemyrdammen i Nesodden kommune. Arbeidet baserer seg på eksisterende litteratur om området, intervju med enkelte fagpersoner samt eget feltarbeid 24.05.2007.

Verneformålet for Kvistemyrdammen er "å bevare sjeldne og truede amfibier som stor og liten salamander og spissnutet frosk, samt sjeldne insekter, og artenes livsmiljø". Livsmiljøet vil i denne sammenheng innbefatte dammen og det omkringliggende landarealet. Både stor og liten salamander samt spissnutefrosk er rødlistede amfibier som bruker Kvistemyrdammen i forplantningsøyemed og som oppvekstområde for yngelen. Resten av livet bruker de stort sett på land. Flere rødlistede invertebrater er funnet.

Historien til Kvistemyrdammen er noe uklar, men dammen er kunstig og trolig opparbeidet i første halvdel av 1870-tallet med tanke på isskjæring. En mindre demning ble da bygget opp i søndre del av dammen. Isproduksjonen på Nesodden var av stor økonomisk betydning for befolkningen frem til 1914. Etter dette sank produksjonen drastisk før den i 1932 opphørte helt i eksportsammenheng. Isskjæring til privat bruk foregikk frem til ca 1940 og den 2. verdenskrig. Etter denne tid har utnyttelsen av dammen vært beskjeden, men arealene rundt har etter hvert blitt nedbygd med hytter, boliger, veger og steinbrudd. Etter hvert som bebyggelsen rundt tok form har beboerne holdt skogen nede i utsiktsøyemed.

Resultatet viser at truslene for verneverdiene i all hovedsak er beskjedne. Trusselen med kanskje størst påvirkning er vanntappingen til vanning av hageanlegg. I perioder med vannmangel bør vanntappingen begrenses til et minimum slik at sårbare områder ikke tørker ut. Fiskeutsetninger kan også potensielt være et problem da bestandene av både liten og stor salamander er sårbare overfor fiskepredasjon. Per dags dato er det ikke registrert fisk i dammen.

En aktiv bruk av dammen ved å rydde/tynne skog og fjerne nedfallstrær i dammen vil være gunstige tiltak for å hindre gjengroing. På den annen side vil en alt for aktiv skjøtsel av sonene rundt dammen ikke være gunstig for verneformålet. En må derfor søke å drive en balansert skjøtsel med den hensikt å skape et variert landskapsbilde med mange nisjer hvor dyra kan finne egnede leveområder. Denne skjøtselsplanen forsøker å gi retningslinjer for en variert skjøtsel slik at mosaikken rundt dammen blir til best mulig nytte for det biologiske mangfoldet. Mye av skjøtselen kan gjennomføres av de enkelte grunneierne, men dette må skje under veiledning fra enten en oppsynsmann, eller annen representant for forvaltningsmyndigheten.

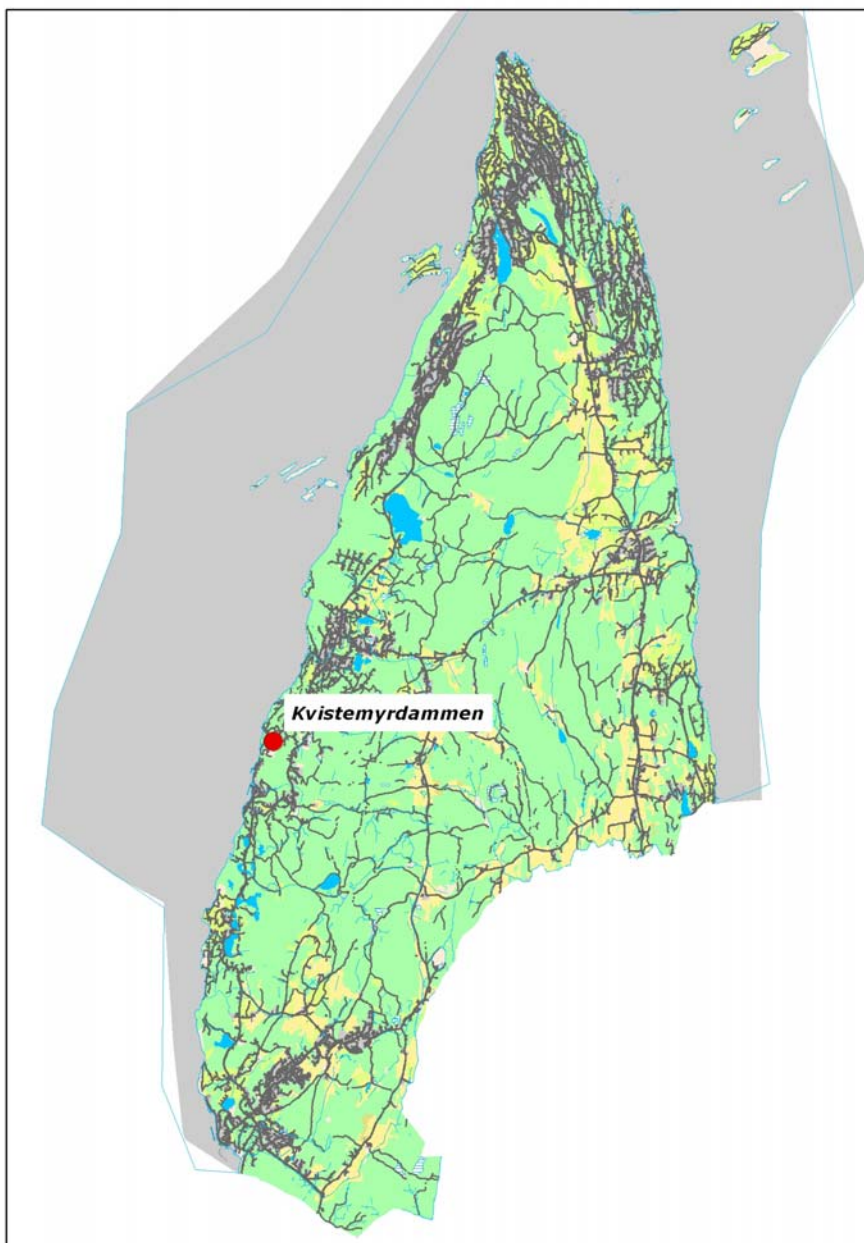
Innhold

1	INNLEDNING	6
1.1	OPPDRAG OG UNDERSØKELSESONMRÅDE	6
1.2	BAKGRUNN	7
2	PLANFORMÅL / VERNEFORSKRIFT	8
2.1	VERNEFORSKRIFT	8
3	KUNNSKAPSGRUNNLAG	9
3.1	GEOLOGI	9
3.2	VEGETASJON	9
3.3	FAUNA	9
3.4	KULTURPÅVIRKNING	10
3.5	TRUSLER FOR VERNEVERDIENE	10
3.6	DAGENS BRUK	11
3.7	EIENDOMSFORHOLD	11
3.8	VIKTIGE KILDER	11
4	SKJØTSELSSONER	12
4.1	SONE 1	13
4.1.1	Naturverdier	13
4.1.2	Målsetning	13
4.1.3	Trusler	13
4.1.4	Tiltak i prioritert rekkefølge	13
4.2	SONE 2	14
4.2.1	Naturverdier	14
4.2.2	Målsetning	14
4.2.3	Trusler	14
4.2.4	Tiltak i prioritert rekkefølge	14
4.3	SONE 3	15
4.3.1	Naturverdier	15
4.3.2	Målsetning	16
4.3.3	Trusler	16
4.3.4	Tiltak i prioritert rekkefølge	16
4.4	SONE 4	17
4.4.1	Naturverdier	17
4.4.2	Målsetning	17
4.4.3	Trusler	17
4.4.4	Tiltak i prioritert rekkefølge	17
5	FREMMEDE ARTER	18
6	ANSVARSFORDELING	18
7	OPPSYN / OVERVÅKNING	18
	REFERANSER	19

1 Innledning

1.1 Oppdrag og undersøkelsesområde

Oppdraget gikk ut på å lage en skjøtelsesplan for dyrefredningsområdet Kvistemyrdammen i Nesodden kommune, Akershus fylke. Arbeidet er bestilt og finansiert av fylkesmannens miljøvernavdeling i Oslo og Akershus. Oppdraget tar for seg arealet som ligger innenfor grensene for dyrefredningsområdet gitt i Verneplanen for Indre Oslofjord (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2005) og utgjør ca 6 daa, hvorav ca 2 daa er vannareal.

Figur 1: Oversiktskart over Nesodden kommune. Plasseringen av Kvistemyrdammen er markert med rød prikk.

1.2 Bakgrunn

Kvistemyrdammen har i forskjellige sammenhenger blitt naturfaglig kartlagt og flere rødlistearter er i den sammenheng dokumentert (Bolghaug og Dolmen 1996, Bratli 2003, Sandaas 2007). Både (Bolghaug og Dolmen 1996) og (Bratli 2003) konkluderer med at dammen innehar høye naturverdier (henholdsvis fire stjerner av fire mulige, og nasjonalt viktig). I 1999 tok Fylkesmannen initiativ til å inkludere området i den pågående verneplanen for Indre Oslofjord. Bakgrunnen var de høye naturverdiene som var blitt kartlagt. I forbindelse med utarbeidelse av denne planen er det også foretatt noen enkle undersøkelser. Insekter er fanget inn, og karplantefloraen er undersøkt.

Verneforskriftens § 7 gir hjemmel for utarbeidelse av forvaltningsplan: *"Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan, som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel"*. Forvaltningsplanen skal være et praktisk hjelpemiddel for å opprettholde og fremme verneformålet, og en veileder for forvaltningmyndighet, grunneier og andre brukere.

Denne rapporten søker å kartlegge hva som må gjøres for å ta vare på verdiene som er tilknyttet Kvistemyrdammen.

2 Planformål/verneforskrift

2.1 Verneforskrift

I områder vernet etter naturvernloven er det verneforskriften som spesifiserer hvilke naturverdier som ligger til grunn for vernet. Alle aktuelle tiltak i forbindelse med skjøtsel og vedlikehold må derfor ta utgangspunkt i verneformålet og være i samsvar med dette. Forvaltningen av Kvistemyrdammen dyrefredningsområde er tillagt Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

For Kvistemyrdammen dyrefredningsområde er formålet med vernet:

- å bevare sjeldne og truede amfibier som stor og liten salamander og spissnutet frosk samt sjeldne insekter, og artenes livsmiljø.

Hele verneforskriften for Kvistemyrdammen ligger i vedlegg 1.

Bilde 2: Hann og hunn av stor salamander som ligger i overflaten i gyteperioden (bildet er ikke tatt fra Kvistemyrdammen). Foto: Kim Abel.

3 Kunnskapsgrunnlag

3.1 Geologi

Nesodden står igjen som en lang rygg bestående av grunnfjell fra jordas urtid. Grunnfjellet er foldet og består hovedsakelig av ulike varianter av gneis, amfibolitt og granitt. I Kvistemyrområdet består bergartene av granittisk gneis, overveiende migmatittisk (NGU 2007b). Løsmassene i Kvistemyrområdet består av bart fjell med tynt løsmassedekke (NGU 2007a).

3.2 Vegetasjon

Vegetasjonen rundt Kvistemyrdammen er stort sett av triviell karakter. Hus, hytter og vei har redusert den naturlige vegetasjonen, samt at grunneiere har fjernet tresjiktet i flere partier. Busker av løvtrær som bl.a. bjørk, selje, rogn og ask står spredt langs vannkanten sammen med noe innslag av vier. I øst ligger det en hytte med opparbeidet plen ned til vannet. Vannkantvegetasjon er triviell med blant annet flaskestarr, skogsivaks, fredløs, myrhatt, vassgro, krypsiv, ubestemt blærerot. I selve dammen finnes hvit nøkkerose og vanlig tjønnaks. Vannet er middels næringsrikt.

Bilde 3: Vegetasjonen langs kanten av dammen er flere steder fjernet. Lave busker med løvtrær og noe vier dominerer kanten.

3.3 Fauna

Kvistemyrdammen har i forskjellige sammenhenger blitt naturfaglig kartlagt, og flere rødlistearter er i den sammenheng dokumentert. I vedlegg 2 er artene som ble påtruffet under befaringen 24.05.2007 opplistet, samt de viktigste funnene fra Bolghaug og Dolmen (1996), Aagaard et al. (2002) og Sandaas (2007). Artslistene fra Aagaard et al. (2002) er ikke publisert, men listene er skaffet til veie av Gunnar Halvorsen i NINA. Disse er heller ikke komplette da noen artsgrupper mangler.

Bilde 4: Sørlig høstlibelle (*Sympetrum vulgatum*)(VU), en av våre rødlistede høstlibeller. Den klekker sent på sesongen og kan være på vingene helt ut til oktober. Arten er funnet i Kvistemyrdammen. Foto: Sigve Reiso.

3.4 Kulturpåvirkning

Kvistemyrdammen er en kunstig anlagt dam med trolig det formål å produsere is. Selve demningen er plassert i sørenden av dammen. Tidspunkt for opparbeidelse av dammen er usikkert, men isproduksjonen på Nesodden hadde sin storhetstid fra ca midten av 1870-tallet og frem til første verdenskrig. Lokalt var det noe skjæring av is til privat bruk frem til andre verdenskrig. Etter isskjæringsperioden har nok utnyttelsen av selve dammen vært beskjeden, men den naturlige vegetasjonen rundt har stedvis blitt nedbygd/ødelagt med veger, hytter/boliger og steinbrudd. I tillegg har beboerne satt sitt preg på skogen rundt dammen ved at de jevnlig har tynnet og ryddet skogen, samt at de bruker vann fra dammen til vanning av hager.

3.5 Trusler for verneverdiene

Truslene for verneverdiene er i all hovedsak knyttet til fire problemstillinger. Disse er nedtapping, gjengroing, fiskeutsettinger og forurensning, men problemene er trolig av beskjedent omfang.

Nedtapping av dammen er trolig den med størst påvirkning på dammen. En for stor nedtapping vil tørke ut viktige leveområder for invertebrater slik at de potensielt kan dø ut fra dammen. Vannuttak bør derfor ikke skje i perioder med stor vannmangel.

Gjengroing av dammen er per dags dato ikke et stort problem. Dammen er forholdsvis dyp helt fra vannkanten, og det er stedvis bart fjell i bunn av dammen. Det er forholdsvis lite busker i kanten av dammen slik at dammen bare i begrenset grad fylles med strøavfall fra busker og trær. En aktiv bruk av dammen ved for eksempel å holde enkelte kantsoner åpne og fjerne nedfallstrær fra dammen vil være gunstig for å

hindre gjengroing. På den annen side vil en alt for aktiv skjøtsel av sonene rundt dammen ikke være gunstig for verneformålet. En må derfor søke å drive en balansert skjøtsel med den hensikt å skape et variert landskapsbilde med mange nisjer hvor dyra kan finne egnede leveområder.

I Kvistemyrdammen er det ikke registrert noe fisk, men erfaringer fra mange andre dammer tilsier at en bør være observant ovenfor ulovlige utsetninger av fisk. Bestandene av både liten og stor salamander er sårbare overfor predasjon fra fisk, og da spesielt stor salamander, da larvene til stor salamander er mer pelagisk enn larvene til liten salamander, som primært er bunnlevende. I en så liten dam som Kvistemyrdammen vil stor salamander kunne utryddes som følge av fiskepredasjon.

Fugler utgjør også en gruppe som er vesentlige predatorer på amfibier. Sett ut ifra dagens bestand av andefugl, vadefugl, hegre osv. er trolig predasjonstrykket fra disse av liten betydning.

3.6 Dagens bruk

Dagens bruk av området er hovedsakelig knyttet til vannuttak og rydding/tykning av kratt rundt dammen. Aktiviteten er i liten grad i konflikt med verneformålet. I kulturlandskapet er naturtypen "dam" en naturtype som tradisjonelt har vært skjøttet aktivt. God tilgang på sol, lite busker og trær som feller løv i dammen, og et variert tilbud av habitater i området rundt dammene er faktorer som begunstiger både amfibier og mange invertebrater.

3.7 Eiendomsforhold

Eiendommene som er berørt av verneforslaget, er fordelt på fem forskjellige gårds og bruksnummer som alle er i privat eie.

3.8 Viktige kilder

For å utarbeide denne skjøtelsesplanen og denne oversikten har forskjellige typer kilder vært benyttet. Tilgjengelig litteratur har vært mye brukt og denne står listet opp bakerst i litteraturoversikten. Andre viktige kilder har vært:

- Eget feltarbeide utført 24.05.2007.
- Personlige uttalelser fra bl.a. Jon Markussen og Kjell Tore Hansen (Fylkesmannen Oslo Akershus, Miljøvernavdelingen), Kjell Sandaas (Naturfaglige konsulenttjenester) og Ellen Lien (Nesodden kommune, fagansvarlig plan/miljø).
- Oversikt over registrerte naturtyper i Nesodden kommune (<http://dnweb5.dirnat.no/nbinnsyn/>).

4 Skjøtselssoner

Hele området er forsøkt delt opp i fornuftige skjøtselssoner basert på hvilken type skjøtsel og tiltak som er ønskelig å gjennomføre i de forskjellige sonene. Inndelingen tar ikke hensyn til eiendomsforhold i området, men er kun basert på de kjente naturverdiene. Denne inndelingen representerer dagens kunnskap og dagens påvirkningsfaktorer, og vil derfor i et lenger tidsperspektiv trolig endre seg. Grensene for verneområdet er ikke nøyaktig avtegnet og må tas som en rettleiding.

Figur 2: Oversikt over de ulike skjøtselssonene i dyrefredningsområdet Kvistemyrdammen.

4.1 Sone 1

4.1.1 Naturverdier

Sone 1 omfatter arealene mellom hytta i øst og dammen hvor det er opparbeidet en plen helt ned til dammen. Kantsonene er stedvis fraværende i dette området, men i nord står det igjen en smal sone ned mot dammen.

Bilde 5: Sone 1 er preget av aktiv skjøtsel og består i hovedsak av opparbeidet plen. I nord står det igjen en smal kantsone.

4.1.2 Målsetning

Opprettholde kantsonen i nordre del av dammen. Lav buskvegetasjon i en høyde på ca 1-2 meter er tilstrekkelig. Resten av arealet kan skjøttes som hageareal.

4.1.3 Trusler

En fjerning av kantsonen i hele sonens lengde vil ikke være gunstig for dyrelivet i dammen. Opprettholdelse av kantsonen vil derfor være ønskelig i deler av arealet.

4.1.4 Tiltak i prioritert rekkefølge

1. Opprettholde kantsonen i nordre del av sonen. Større busker og trær som tar utsyn kan fjernes etter hvert som det vokser til.

4.2 Sone 2

4.2.1 Naturverdier

Sone 2 omfatter arealene med intakt vannkantvegetasjon, i form av starrsump dominert av flaskestarr. Disse områdene er viktige for mange organismegrupper, da de fungerer som bl.a. fødesøksområder og eggleggingsområder, og samtidig innehar en viktig funksjon som skjulested. Slike områder er generelt kjent som et viktig levested for mange sjeldne invertebrater. Bunnen av dammen er i denne sonen noe mer langgrunn enn i resten av området, noe som er årsak til at starrsumpen har kunnet utvikle seg.

Bilde 6: Dammen er i sone 2 noe grunnere enn i resten av området, noe som begunstiger starrsump med flaskestarr som dominerende art. Partiene med intakt vannkantvegetasjon er viktige arealer for både invertebrater og amfibier.

4.2.2 Målsetning

Opprettholde områdets kvaliteter knyttet til åpen vannvegetasjon og hindre gjengroing. Både invertebrater og vannplanter begunstiges av stor soltilgang.

4.2.3 Trusler

Gjengroing er per dags dato ikke noe problem, men hvis kantsonen mot land vokser til med høye trær og busker vil nedfall i dammen på sikt potensielt kunne bli et problem.

4.2.4 Tiltak i prioritert rekkefølge

1. Ingen.

4.3 Sone 3

4.3.1 Naturverdier

Sone tre utgjør resten av landarealet rundt dammen. Området består av en mosaikk av busker, kratt, vei/sti og noen åpne arealer med eng og bergknaus.

I nordre del er det etablert en pumpestasjon for vann til vanning av hager. Vannet tappes fra dammen. Busker og kratt hogges jevnlig ned i denne delen, og partiet fremstår i dag som relativt åpent med noen halvhøye busker helt nede ved damkanten (Bilde 7). Terrenget skråner bratt ned fra veien i nord og ned til dammen. Kvister og mindre trær ligger igjen etter at området ble tynnet/hugd for kort tid siden.

I vest og sørvest er det gamle fyllmasser i kant av dammen som trolig har fungert som en traktorveg. Traktorvegen fortsetter som en sti i søndre del av dammen. En del busker og mindre trær har dannet den nærmeste kantsonen, men dette er nå hugget ned. Resten av området består stort sett av fjellknaus/eng, samt småvokst og skrinnskog. Skogen er dominert av furu, og med noe innslag av løvtrær (Bilde 8).

Bilde 7: Oversiktsbilde av den nordre del av Kvistemyrdammen. Enkelte mindre trær står langs kanten av dammen.

Bilde 8: Oversiktsbilde av de vestre og søndre deler av Kvistemyrdammen. Bildet er tatt fra vestsiden av dammen i retning sørøst.

4.3.2 Målsetning

Bevare et forholdsvis åpent preg i søndre og vestre del av dammen for å sikre dammen god tilgang på sol og varme. Beholde en del busker og trær slik at en opprettholder et beskyttende vegetasjonsdekke som egner seg som bl.a. fødeområde, skjulested og overvintringsområde for amfibier og andre dyr.

4.3.3 Trusler

En full avvirkning av området vil redusere den totale variasjonen i området, og således påvirke artenes muligheter til å finne egnede habitater. På den annen side vil en gjengroing av arealet hindre soltilgangen til dammen. En balansert skjøtsel som skaper variasjon er ønskelig.

4.3.4 Tiltak i prioritert rekkefølge

1. Ved befaring 24.05.2007 lå det igjen mye avfall på bakken etter tynning/rydding. Dette bør fjernes (se punkt 2).
2. Fortsatt rydding av arealet slik at området fremstår som åpent, spesielt i sør og i vest. Avfall fra tynning/rydding bør generelt fjernes, men enkelte mindre hauger kan ligge igjen på land som skjulested og overvintringssted for amfibier. Generelt bør en rydde minst mulig på bakken.
3. Reetablere kantsoner i deler av området mot vest. Lav buskvegetasjon i en høyde av 1-2 meter er tilstrekkelig.

4.4 Sone 4

4.4.1 Naturverdi

Sone 4 omfatter resten av vannarealet. Vannkantvegetasjon er triviell med blant annet flaskestarr, skogsivaks, fredløs, myrhatt, vassgro, krypsiv og ubestemt blærerot. I selve dammen finnes hvit nøkkerose og vanlig tjønnaks. Vannet er middels næringsrikt.

4.4.2 Målsetning

Opprettholde en god vannkvalitet og en stabil vannstand. Vannstanden bør ikke synke under 0,5 meter under normal vannstand.

4.4.3 Trusler

Truslene i dammen er knyttet til fire faktorer. Det er fiskeutsettinger, forurensning, gjengroing og stabil vanntilgang. Ingen av dem utgjør per dags dato noen stor trussel. De er diskutert nærmere i kapittel 3.5.

4.4.4 Tiltak i prioritert rekkefølge

1. Sette opp en målestav i dammen for å holde oversikt over vannstandendringer.
2. Foreta vannmålinger for å belyse en eventuell forurensningssituasjon.
3. Sette i gang et overvåkingsprogram for å måle vannkvalitet over tid.

5 Fremmede arter

Det er ikke funnet arter i området som kan klassifiseres som høyrisikoarter ifølge den norske svartelista (Gederaas et al. 2007), men det er heller ikke gjort grundige registreringer med tanke på fremmede arter.

6 Ansvarsfordeling

Tabell 1: Liste over hvem som har ansvaret for de enkelte tiltakene i de forskjellige skjøtselssonene.

Sone	Tiltak	Hva	Ansvar
1	1	Opprettholde kantsonen i nordre del av sonen. Større busker og trær som tar utsyn kan fjernes etter hvert som det vokser til.	Grunneier og oppsyn
2	1	Ingen.	
3	1	Ved befaring 24.05.2007 lå det igjen mye avfall på bakken etter tynning/rydding. Dette bør fjernes (se punkt 2).	Grunneier og oppsyn
	2	Fortsatt rydding av arealet slik at området fremstår som åpent, spesielt i sør og i vest. Avfall fra tynning/rydding bør generelt fjernes, men enkelte mindre hauger kan ligge igjen på land som skjulested og overvintringssted for amfibier. Generelt bør en rydde minst mulig på bakken.	Grunneier og oppsyn
	3	Reetablere kantsoner i deler av området mot vest. Lav buskvegetasjon i en høyde av 1-2 meter er tilstrekkelig.	Grunneier og oppsyn
4	1	Sette opp en målestav i dammen for å holde oversikt over vannstandendringer.	FM og oppsyn
	2	Foreta vannmålinger for å belyse en eventuell forurensningssituasjon.	FM og oppsyn
	3	Sette i gang et overvåkingsprogram for å måle vannkvalitet over tid.	FM

7 Oppsyn/overvåkning

I et dyrefredningsområde som Kvistemyrdammen vil det være rom for grunneiere til å sette i gang mange forskjellige tiltak rundt dammen. En aktiv skjøtsel kreves for å holde dammen åpen og for å skape god variasjon i landskapet. Denne skjøtselen må imidlertid gjennomføres under veiledning fra en oppsynsmann/representant fra forvaltningsmyndigheten. Denne skjøtselen bør også ha et langsiktig perspektiv, slik at det blir kontinuitet i tiltakene.

Det bør settes i gang et overvåkingsprosjekt med sikte på å fange opp eventuelle endringer i vannkvalitet.

Referanser

- Bjerklund, K. J. 1997. Blylagområdets Historie.
- Bolghaug, C. og Dolmen, D. 1996. Dammer og småtjern rundt Oslofjorden; fauna, flora og verneverdi. Vitenskapsmuseet rapport zoologisk serie 1996 - 4, s.38. URL:
- Bratli, H. 2003. Biologisk mangfold i Nesodden kommune. 03/2003, s.80. URL:
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 2005. Verneplan for Indre Oslofjord. Vern av viktige naturområder rundt Oslofjorden og Telemarkskysten. Delplan for Oslo og Akershus fylker, Høringsforslag april 2005. s.1-236. URL:
- Gederaas, L., Salvesen, I. og Viken, Å. 2007. Norsk svarteliste 2007 – Økologiske risikovurderinger av fremmede arter., s.152.
URL: <http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=172&amid=2581>
- NGU. 2007a. <http://www.ngu.no/kart/losmasse/>.
- NGU. 2007b. www.ngu.no/kart/bg250.
- Sandaas, K. 2007. Amfibier i Nesodden kommune 2007. Utbredelse og bestandsstatus. Faglige prioriteringer. Forslag til tiltak. URL:
- Aagaard, K., Bækken, T., Jonsson, B., et al. 2002. Felles instituttprogram. Virkninger av forurensning på biologisk mangfold: Vann og vassdrag i by- og tettstedsnære områder. Sluttrapport 1997-2001. NINA Temahefte 19, NIVA Inr 4539-2002, s.1-80. URL:

Vedlegg 1

Forskrift om supplerende vern for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus – Kvistemyrdammen dyrefredningsområde i Nesodden kommune, Akershus fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon 27. juni 2008 i medhold av lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 14 og § 9, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1 Avgrensing

Dyrefredningsområdet berører følgende gnr./bnr. i Nesodden kommune: 28/9, 28/10, 28/77, 28/171, 28/283 og 28/296.

Dyrefredningsområdet dekker et totalareal på ca. 6 daa, hvorav ca. 2 daa er ferskvannsareal.

Grensene for dyrefredningsområdet framgår av kart i målestokk 1:2500, datert Miljøverndepartementet mai 2008. De nøyaktige grensene for dyrefredningsområdet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Nesodden kommune, hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2 Formål

Formålet med dyrefredningsområdet er å bevare sjeldne og truede amfibier som stor og liten salamander og spissnutet frosk samt sjeldne insekter, og artenes livsmiljø.

§ 3 Vernebestemmelser

For dyrefredningsområdet gjelder følgende bestemmelser:

1. All vegetasjon som er viktig for livsmiljøet for amfibier eller insekter er fredet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra fredningsområdet. Nye plantearter må ikke innføres.
2. Amfibier og insekter er fredet mot innsamling, skade og ødeleggelse. Utsetting av dyr er ikke tillatt.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte produksjonsforhold eller forringe livsmiljøet for amfibier eller insekter, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, andre varige eller midlertidige innretninger, hensetting av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler eller kloakkledninger, bygging av veier, nyplanting, oppdyrking, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller planering av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke fullstendig.
4. Motorferdsel til lands og til vanns, herunder start og landing av luftfartøy, er forbudt.
5. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til verneformålet ved forskrift forby eller regulere ferdsele i hele eller deler av fredningsområdet.
6. Bruk av fredningsområdet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.
7. Bålbrekking og bruk av grill er forbudt.

§ 4 Generelle unntak

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i politi-, brannvern-, ambulanse-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten.

Bestemmelsene i § 3, nr. 1-3, er ikke til hinder for:

2. a) Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg.
2. b) Nødvendig istandsetting ved akutt utfall av strømforsyningen. Ved bruk av motorkjøretøy skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
2. c) Oppgradering/fornyning av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt, når dette ikke medfører store negative endringer i forhold til fredningsformålet.
3. Sanking av bær og matsopp.
4. Vedlikehold av anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet.
5. Bestemmelsen i § 3, nr. 4 er ikke til hinder for:
6. Nødvendig motorferdsel for brøyting av skøytebane på dammen.
7. Nødvendig motorferdsel på velets vei.

§ 5 Eventuelle unntak etter søknad

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. Fjerning av vegetasjon rundt dammen.
2. Bruk av dammen til vanning.
3. Tiltak for å fjerne introduserte arter som truer fredningsformålet.
4. Øvingskjøring for formål nevnt i § 4 nr. 1.
5. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 4 pkt. 2 a) og c).
6. Oppgradering og fornyning av kraftledninger, telefonledninger og jordkabler som ikke faller inn under § 4 nr. 2 c).

§ 6 Generelle dispensasjonsregler

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med fredningen.

§ 7 Forvaltningsplan

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan, som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 8 Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 9 Ikrafttredelse

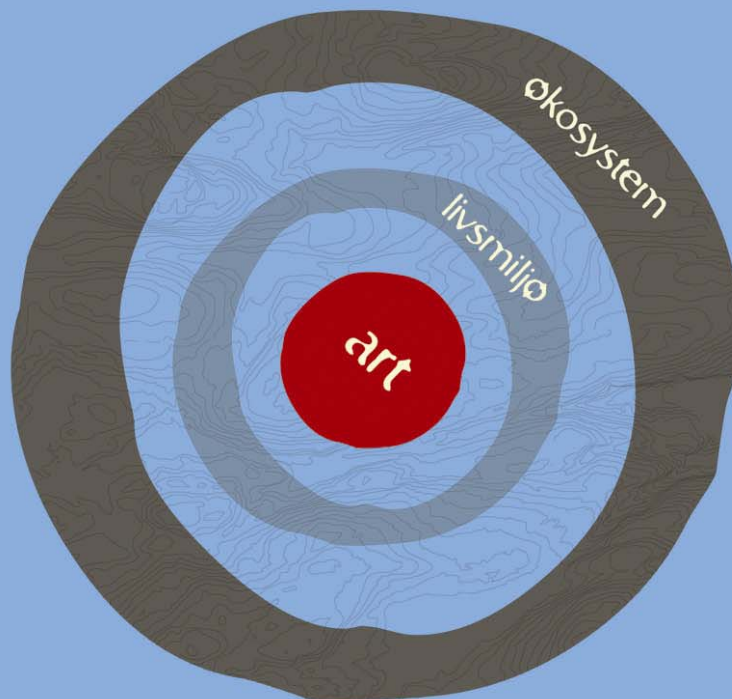
Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 2

Norsk navn/gruppe	Vitenskapelig navn	Rødliste-status	Befaring 24.05.07	Bolghaug og Dolmen 1996	Aagaard et al. 2002 (Gunnar Halvorsen pers. medd., NINA)	Sandaas 2007 (status-oversikt)
Vannloppe	Cladophora					
Vannloppeart	<i>Diaphanosoma brachyurum</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Sida crystallina</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Ceriodaphnia megops</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Ceriodaphnia pulchella</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Ceriodaphnia quadrangula</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Ceriodaphnia reticulata</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Ceriodaphnia</i> spp.	-			x	
Vannloppeart	<i>Daphnia. Longispina</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Daphnia pulex</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Scapholeberis mucronata</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Simocephalus expinosus</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Simocephalus vetula</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Bosmina longirostris</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Bosmina longispina</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Streblocerus serricaudatus</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Acroperus harpae</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Alona affinis</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Alona guttata</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Alona rectangula</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Alonella exigua</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Alonella nana</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Chydorus sphaericus</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Graptoleberis testudinaria</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Pleuroxus truncatus</i>	-			x	
Vannloppeart	<i>Polyphemus pediculus</i>	-			x	
Hoppekreps	Copepoda					
Hoppekrepsart	<i>Macrocyclus albidus</i>	-			x	
Hoppekrepsart	<i>Macrocyclus fuscus</i>	-			x	
Hoppekrepsart	<i>Eucyclops serrulatus</i>	-			x	
Hoppekrepsart	<i>Eucyclops speratus</i>	-			x	
Hoppekrepsart	<i>Cyclops strenuus</i>	-			x	
Hoppekrepsart	<i>Megacyclus gigas</i>	-			x	
Hoppekrepsart	<i>Megacyclus viridis</i>	-			x	
Hoppekrepsart	<i>Mesocyclops leuckarti</i>	-			x	
Hoppekrepsart	<i>Cryptocyclops bicolor</i>	-			x	
Igler	Hirudinea	-				
Stor bruskigle	<i>Glossiphonia complanata</i>	-	x			
Liten bruskigle	<i>Glossiphonia heteroclita</i>	-			x	
Vannkalver	Dytiscidae				x	
Småvannkalvart	<i>Hygrotus inaequalis</i>	-			x	
Småvannkalvart	<i>Hyphydrus ovatus</i>	-	x		x	
Småvannkalvart	<i>Graptodytes pictus</i>	-	x		x	
Småvannkalvart	<i>Hydroporus erythrocephalus</i>	-	x		x	

Småvannkalvart	<i>Hydroporus angustatus</i>	-			x	
Småvannkalvart	<i>Hydroporus tristis</i>	-			x	
Småvannkalvart	<i>Hydroporus striola</i>	-			x	
Småvannkalvart	<i>Hydroporus palustris</i>	-	x		x	
Småvannkalvart	<i>Porhydrus lineatus</i>	-	x		x	
Glansvannkalvart	<i>Laccophilus minutus</i>	-			x	
Storvannkalvart	<i>Agabus sturmii</i>	-	x		x	
Storvannkalvart	<i>Ilybius ater</i>	-	x		x	
Storvannkalvart	<i>Ilybius subaeneus</i>	-			x	
Storvannkalvart	<i>Ilybius fuliginosus</i>	-	x		x	
Kjempevannkalvart	<i>Graphoderus zonatus</i>	-			x	
Kjempevannkalvart	<i>Dytiscus circumcinctus</i>	-			x	
Skivevannkalvart	<i>Acilius sulcatus</i>	-			x	
Skivevannkalvart	<i>Acilius canaliculatus</i>	-			x	
Damvannkalvart	<i>Rhantus suturalis</i>	NT			x	
Damvannkalvart	<i>Rhantus exoletus</i>	-	x		x	
Vanntåkkere	Halipilidae					
Vanntåkkerart	<i>Halipilus heydeni</i>	-	x		x	
Vanntåkkerart	<i>Halipilus ruficollis</i>	-	x		x	
Vannkjærer	Hydrophilidae					
Kulevannkjærart	<i>Anacaena lutescens</i>	-	x		x	
Kulevannkjærart	<i>Anacaena globulus</i>	-			x	
Kulevannkjærart	<i>Enochrus coarctatus</i>	-	x		x	
Kulevannkjærart	<i>Enochrus affinis</i>	-			x	
Kulevannkjærart	<i>Enochrus fuscipennis</i>	-	x			
Kulevannkjærart	<i>Helochares obscurus</i>	-	x		x	
Vanlig vannkjær	<i>Hydrobius fuscipes</i>	-			x	
Vanlig vannkjær	<i>Hydrochus ignicollis</i>	-			x	
Virvlere	Gyrinidae					
Virvlerart	<i>Gyrinus marinus</i>	-	x			
Virvlerart	<i>Gyrinus minutus</i>	-	x			
Bladbiller	Chrysomelidae					
Nykkerosébille	<i>Galerucella nymphaeae</i>	-			x	
Sivbukkart	<i>Donacia aquatica</i>	-	x			
U-mygg	Dixidae					
U-myggart	<i>Dixella aestivalis</i>	-	x			
U-myggart	<i>Dixella amphibia</i>	-	x			
Svevemygg						
Svevemyggart	<i>Chaoborus flavicans</i>	-	x			
Svevemyggart	<i>Chaoborus obscuripes</i>	-	x			
Døgnfluer	Ephemeroptera					
Liten spissgjelledøgnflue	<i>Leptophlebia vespertina</i>	-	x			
Damdøgnflueart	<i>Cloeon inscriptum</i>	-	x			
Vannteger	Hemiptera					
Buksvømmerart	<i>Corixa dentipes</i>	-	x			
Buksvømmerart	<i>Cymatia bonzdorffii</i>	-	x			
Buksvømmerart	<i>Hesperocorixa linnaei</i>	-	x			
Vannløperart	<i>Gerris odontogaster</i>	-	x			
Vannløperart	<i>Limnopus rufoscutellatus</i>	-	x			

Vannløperart	<i>Gerris lacustris</i>	-	x			
Flekket dverg vannløper	<i>Microvelia reticulata</i>	-	x			
Liten skredder	<i>Hydrometra gracilentia</i>	-	x			
Vanlig ryggsvømmer	<i>Notonecta glauca</i>	-	x			
Øyestikkere	Odonata					
Blågrønn øyestikker	<i>Aeshna cyanea</i>	-	x			
Vanlig øyestikker	<i>Aeshna juncea</i>	-	x			
Vanlig blåvannymfe	<i>Coenagrion hastulatum</i>	-	x			
Smaragdøyestikker	<i>Cordulia aenea</i>	-	x			
Røddøyevannymfe	<i>Erythromma najas</i>	-	x			
Vanlig metallvannymfe	<i>Lestes sponsa</i>	-	x			
Sørlig høstlibelle	<i>Sympetrum vulgatum</i>	VU			x	
Vårfluer	Trichoptera					
Vårflueart	<i>Athripsodes aterrimus</i>	-	x			
Vårflueart	<i>Cynus insolutus</i>	-	x			
Vårflueart	<i>Holocentropus dubius</i>	-	x			
Vårflueart	<i>Limnephilus flavicornis</i>	-	x			
Vårflueart	<i>Triaenodes bicolor/unanimis</i>	-	x			
Sommerfugler	Lepidoptera					
Stor vannmøll	<i>Elophila nymphaea</i>	-	x			
Snegler	Gastropoda					
Tornskivesnegl	<i>Gyraulus crista</i>	-	x			
Rundskivesnegl	<i>Planorbis planorbis</i>	DD			x	
Amfibier	Amphibia					
Spissnutfrosk	<i>Rana arvalis</i>	NT	x	x		
Buttsnutfrosk	<i>Rana temporaria</i>	-				
Stor salamander	<i>Triturus cristatus</i>	VU		x		x
Liten salamander	<i>Triturus vulgaris</i>	NT	x	x		x
Krypdyr	Reptilia					
Buorm	<i>Natrix natrix</i>	-	x			

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelse utgir en digital rapportserie som heter BioFokus-rapport, <http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>